

Věc C-190/21

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

26. března 2021

Předkládající soud:

Oberlandesgericht Stuttgart (Německo)

Datum předkládacího rozhodnutí:

15. ledna 2021

Žalovaná a odvolatelka:

PayPal (Europe) S.à.r.l. et Cie, S.C.A.

Žalobce a odpůrce v odvolacím řízení:

PQ

Předmět původního řízení

Mezinárodní soudní příslušnost v případě nároků uplatňovaných vůči poskytovateli platebních služeb v souvislosti se zakázanými on-line hazardními hrami

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Výklad unijního práva, článek 267 SFEU

Předběžné otázky

Soudnímu dvoru Evropské unie se na základě čl. 267 prvního pododstavce písm. b) a druhého pododstavce SFEU za účelem výkladu čl. 7 bodu 1 a čl. 7 bodu 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále jen „nařízení Brusel Ia“) předkládají následující předběžné otázky:

1. Musí být při izolovaném posuzování a autonomním výkladu nárok z deliktní odpovědnosti kvalifikován jako smluvní nárok podle čl. 7 bodu 1 nařízení Brusel Ia již v případě, že je nárok z deliktní odpovědnosti nějakým způsobem v souběhu se smluvním nárokem, aniž by z hlediska existence nároku z deliktní odpovědnosti byl relevantní výklad dané smlouvy?
2. V případě záporné odpovědi na první otázku: Kde se nachází místo, kde došlo k újmě (*Erfolgsort*) ve smyslu čl. 7 bodu 2 nařízení Brusel Ia, pokud poskytovatel platebních služeb převede z účtu klienta elektronické peníze na účet podniku provozujícího hazardní hry vedený za účelem přijímání plateb u téhož poskytovatele platebních služeb a v součinnosti poskytovatele platebních služeb při provádění plateb ve prospěch podniku provozujícího hazardní hry je popřípadě třeba spatřovat civilní delikt:
 - 2.1 V sídle poskytovatele platebních služeb jakožto místě provedení transakce s elektronickými penězi?
 - 2.2 V místě, kde poskytovateli platebních služeb na základě provedení transakce (přínejmenším v případě, že je daná transakce v souladu s právem) vůči klientovi, který platbu zadal, vzniká nárok na náhradu nákladů?
 - 2.3 V místě, kde má klient, který platbu zadal, své bydliště?
 - 2.4 V místě, kde se nachází bankovní účet klienta, který poskytovatel platebních služeb může na základě svolení k inkasu využít za účelem nabití účtu elektronických peněz?
 - 2.5 V místě, kde jsou při hazardní hře prohrány peníze, které poskytovatel platebních služeb převedl na sázkový účet hráče vedený podnikem provozujícím hazardní hry, tedy v místě sídla podniku provozujícího hazardní hry?
 - 2.6 V místě, kde klient uskutečňuje zakázanou hazardní hru (pokud je místo, kde byla hra uskutečněna, zároveň bydlištěm klienta)?
 - 2.7 Na žádném z těchto míst?
 - 2.8 Pokud je odpověď na otázku 2.2 kladná a rozhodující je místo, kde poskytovateli platebních služeb na základě provedení transakce vůči klientovi vzniká nárok na náhradu nákladů: Kde vzniká nárok na náhradu nákladů směřující vůči klientovi, který zadal platbu? Lze za účelem určení místa vzniku tohoto závazku použít místo plnění uvedené v rámcové smlouvě o platebních službách nebo místo bydliště dlužníka?

Uváděná ustanovení unijního práva

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2012, L 351, s. 1, dále jen „nařízení Brusel Ia“), zejména čl. 7 body 1 a 2

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Úř. věst. 2007, L 199, s. 40.; dále jen „nařízení Řím II“), čl. 4 odst. 1

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2366 ze dne 25. listopadu 2015 o platebních službách na vnitřním trhu, o změně směrnice 2002/65/ES, 2009/110/ES, 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010 a o zrušení směrnice 2007/64/ES (Úř. věst. 2015, L 337, s. 35)

Uváděná ustanovení vnitrostátního práva

Bürgerliches Gesetzbuch (občanský zákoník, dále jen „BGB“), § 823 odst. 2

Staatsvertrag zum Glücksspielwesen in Deutschland (státní smlouva o hazardních hrách v Německu, dále jen „státní smlouva o hazardních hrách“), § 4 odst. 1

Stručné shrnutí skutkového stavu a řízení

- 1 Žalobce v původním řízení má své bydliště v Německu a požaduje od žalované vrácení plateb ve výši celkem 9 662,23 eura, které u žalované mezi 23. červnem 2017 a 15. srpnem 2017 zadal ve prospěch různých provozovatelů on-line hazardních her se sídlem na Maltě a Gibraltar.
- 2 Žalovaná má sídlo v Lucembursku a nabízí on-line platební služby. Platby zadané žalobcem provedla a v rozsahu, v jakém byla převáděná částka vyšší než částka, která byla k dispozici na klientském účtu elektronických peněz, který patří žalobci, dané částky strhla z běžného účtu žalobce vedeného u jeho banky v Aalenu (spolková země Bádensko-Württembersko, Německo).
- 3 Ve vztahu mezi provozovatelem hazardních her a žalobcem jakožto hráčem vždy nejprve došlo k nabití sázkových účtů vedených provozovatelem hazardních her, a to před tím, než je bylo možno použít ke hraní. Sázkový účet byl vždy nabit prostřednictvím převodu, který provedla žalovaná a zadal žalobce. Žalovaná s provozovatelem hazardních her jakožto příjemci plateb uzavřela tak zvané akceptační smlouvy, ve kterých je stanoveno, že jsou přijímány platby uskutečněné prostřednictvím platební služby poskytované žalovanou.
- 4 Žalobce měl u žalované již po mnoho let podnikatelský účet, jehož prostřednictvím uskutečnil platby ve výši ca. 3,6 mil. amerických dolarů, související s jeho činností obchodníka s příslušenstvím pro multimédia. V

podmínkách pro využívání služeb žalované, které byly zahrnuty do smlouvy mezi účastníky řízení, je stanoveno, že došlo k nevýhradní dohodě o příslušnosti anglických soudů, jakož i volbě rozhodného práva ve prospěch práva Anglie a Walesu.

- 5 Po poslední ze sporných on-line hazardních her žalobce žalovanou v polovině srpna 2017 požádal o vrácení částky ve výši 9 662,23 eura, která byla převedena ve prospěch provozovatelů hazardních her. Žalobce již tento nárok nezakládá na porušení smluvních povinností, nýbrž na § 823 odst. 2 BGB, podle kterého je ten, ten, „kdo porušil zákon, jehož účelem je ochrana jiného“, povinen k náhradě škody, která tím vznikla. „Zákon“ ve smyslu tohoto ustanovení podle názoru žalobce vyplývá z § 4 odst. 1 státní smlouvy o hazardních hrách, který zní následovně: „Veřejné hazardní hry lze pořádat nebo zprostředkovávat pouze s povolením příslušného orgánu dané spolkové země. Jakékoliv pořádání a zprostředkování takových her bez tohoto povolení (nedovolená hazardní hra), jakož i součinnost při provádění plateb v souvislosti s nedovolenou hazardní hrou jsou zakázány.“ Podle státní smlouvy o hazardních hrách jsou on-line hazardní hry v zásadě zakázány.
- 6 V době, kdy žalobce uskutečnil dané hry, státní smlouva o hazardních hrách neplatila ve spolkové zemi Šlesvicko-Holštýnsko (Německo). Před uzavřením svých akceptačních smluv s provozovateli hazardních her si od nich žalovaná vyžádala ujištění, že mají licenci k provozování on-line hazardních her ve spolkové zemi Šlesvicko-Holštýnsko. Bydliště žalobce i jeho bankovní účet, ke kterému měla žalovaná přístup za účelem dobíjení účtu elektronických peněz, se však nacházely v Bádensku-Württembersku.
- 7 Landgericht Ulm (Zemský soud v Ulmu, Německo) žalobě v prvním stupni vyhověl a uložil žalované, aby zaplatila [požadovanou částku]. Soud přitom měl za to, že je příslušný podle čl. 7 bodu 2 nařízení Brusel Ia. Daná příslušnost se však podle jeho názoru vztahuje výlučně na přezkum nároků žalobce vzniklých na základě deliktní odpovědnosti žalované. Co se týče smluvních nároků, jsou německé soudy nepřísušné.
- 8 Žalovaná v rámci svého odvolání mj. tvrdí, že německé soudy nejsou mezinárodně příslušné, ani co se týče nároků z deliktní odpovědnosti.

Stručné shrnutí odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 9 Na odpovědích na předběžné otázky závisí nejen to, zda jsou německé soudy mezinárodně příslušné k rozhodnutí o této žalobě, ale nepřímou i to, jaké právo se použije. Pokud by se totiž místo, kde nastal škodlivý účinek (*deliktischer Erfolgsort*) ve smyslu čl. 7 bodu 2 nařízení Brusel Ia mělo nacházet v Německu, přicházelo by podle čl. 4 odst. 1 nařízení Řím II rovněž v úvahu, že rozhodné je německé deliktní právo. Ohledně výkladu nařízení Brusel Ia však nelze mít za to, že se jedná o „*acte clair*“.

Příslušnost německých soudů podle čl. 18 odst. 1 nebo čl. 7 bodu 1 nařízení Brusel Ia

- 10 Projednávaná věc má oproti případům týkajícím se platebních služeb poskytnutých v souvislosti s hazardními hrami, o nichž doposud rozhodovaly německé soudy, tu zvláštnost, že není dána příslušnost soudu spotřebitele v Německu. Z hlediska otázky, zda byla smlouva uzavřena pro účel, který se netýká profesionální nebo podnikatelské činnosti žalobce, jak stanoví čl. 17 odst. 1 nařízení Brusel Ia, se totiž jako rozhodující nejeví jednotlivé platební příkazy, nýbrž rámcová smlouva ve smyslu čl. 4 bodu 21 směrnice 2015/2366. Rozhodná rámcová smlouva je podle tohoto ustanovení „smlouva o platebních službách, kterou se řídí budoucí provádění jednotlivých a navazujících platebních transakcí a která může obsahovat povinnosti a podmínky pro zřízení platebního účtu“. Z této smlouvy vyplývají práva a povinnosti stran. Prostřednictvím jednotlivých [platebních] příkazů plátce pouze konkretizuje platbu, kterou má poskytovatel platebních služeb v daném případě provést.
- 11 Žalobce pro účast na sporných hazardních hrách používal svůj podnikatelský účet zřízený u žalované. Prostřednictvím tohoto účtu rovněž uskutečnil transakce ve výši přes 3,6 mil. amerických dolarů související s jeho profesní činností, takže profesní činnost z celkového pohledu nehraje pouze podružnou roli. Předkládající soud je proto přesvědčen, že žalobce nelze pro účely dané smlouvy o platebních službách považovat za spotřebitele ve smyslu čl. 17 odst. 1 nařízení Brusel Ia, takže z čl. 18 odst. 1 ve spojení s čl. 17 odst. 1 písm. c) tohoto nařízení nevyplývá příslušnost německých soudů, ačkoli jednotlivé platby, poukázané kvůli hazardní hře z jeho podnikatelského účtu, se netýkaly jeho profesní činnosti.
- 12 Není dána ani příslušnost podle čl. 7 bodu 1 nařízení Brusel Ia. V případě sporných platebních služeb poskytnutých žalovanou se jedná o služby ve smyslu čl. 7 bodu 1 písm. b) tohoto nařízení. Podle tohoto ustanovení je místem plnění závazku „místo na území členského státu, kde služby podle smlouvy byly nebo měly být poskytnuty“. Rozhodující je přitom hlavní místo výkonu činnosti, které se i u on-line služeb v zásadě nachází v sídle poskytovatele služeb, v tomto případě tedy v Lucembursku. Mezinárodní příslušnost německých soudů tedy může vyplývat nanejvýš z příslušnosti ve věcech týkajících se deliktů odpovědnosti ve smyslu čl. 7 bodu 2 nařízení Brusel Ia.

Příslušnost německých soudů podle čl. 7 bodu 2 nařízení Brusel Ia

- 13 Podle ustálené judikatury Soudního dvora se slovní spojení „místo, kde došlo nebo může dojít ke škodné události“, uvedené v čl. 7 bodu 2 nařízení Brusel Ia, vztahuje k místu, kde došlo k újmě (*Erfolgsort*), a zároveň k místu příčinné události, v níž má tato škoda původ (*Handlungsort*), takže žalovaný může být podle volby žalobce žalován u soudu jednoho nebo druhého místa (zásadní je v tomto ohledu rozsudek ze dne 30. listopadu 1976, *Handelskwekerij Bier v. Mines de potasse d'Alsace*, 21/76, EU:C:1976:166; viz rovněž rozsudek ze dne 28. ledna 2015, *Kolassa*, C-375/13, EU:C:2015:37, bod 45 a citovaná judikatura).

- 14 Podle předkládajícího soudu se místo příčinné události se nenachází v Německu, nýbrž v sídle žalované v Lucembursku. Předběžné otázky se proto zaměřují na určení místa, kde nastal škodlivý následek, ve smyslu čl. 7 bodu 2 nařízení Brusel Ia (druhá otázka), jakož i na vztah mezi příslušností ve věcech týkajících se deliktní odpovědnosti a příslušností ve věcech týkajících se smluv podle čl. 7 odst. 1 tohoto nařízení (první otázka), který je třeba objasnit nejdříve.

K první otázce: Vztah mezi příslušností ve věcech týkajících se deliktní odpovědnosti podle čl. 7 bodu 2 a příslušností ve věcech týkajících se smluv podle čl. 7 odst. 1 nařízení Brusel Ia

- 15 Pojem „deliktní odpovědnost“ použitý v čl. 7 bodě 2 nařízení Brusel Ia musí být vykládán autonomně (rozsudek ze dne 27. září 1988, Kalfelis, 189/87, EU:C:1988:459, body 14 a 16). Toto ustanovení se vztahuje na návrhy, které znějí na určení odpovědnosti žalovaného, která nesouvisí se smlouvou ve smyslu čl. 7 bodu 1 (rozsudky ze dne 27. září 1988, Kalfelis, 189/87, EU:C:1988:459, bod 17, ze dne 13. března 2014, Brogsitter, C-548/12, EU:C:2014:148, bod 20, a ze dne 12. září 2018, Löber, C-304/17, EU:C:2018:701, bod 19). Negativní znak spočívající v tom, že daný návrh nesouvisí se smlouvou, nastoluje otázku vztahu k příslušnosti ve věcech týkajících se smluv.
- 16 Zatímco je v judikatuře Soudního dvora dlouhodobě uznáváno, že u soudu, který je příslušný ve věcech týkajících se deliktní odpovědnosti, nelze uplatňovat smluvní nároky (zásadní je v tomto ohledu rozsudek ze dne 27. září 1988, Kalfelis, 189/87, EU:C:1988:459), není ještě na druhou stranu s konečnou platností objasněno, zda lze u soudu, který je příslušný ve věcech týkajících se smluv, uplatňovat i nároky z deliktní odpovědnosti a do jaké míry se nároky, které by, pokud by souběžně neexistovaly smluvní nároky, bylo třeba kvalifikovat jako nároky z deliktní odpovědnosti, mohou v důsledku svého souběhu se smluvním nárokem dokonce samy stát smluvními nároky.
- 17 Soudní dvůr rozhodl, že nárok z deliktní odpovědnosti musí být kvalifikován jako smluvní ve smyslu čl. 7 odst. 1 nařízení Brusel Ia v případě, kdy „se smlouva [...] jeví jako nezbytná k prokázání dovolené či naopak nedovolené povahy jednání [...]“ (rozsudek ze dne 13. března 2014, Brogsitter, C-548/12, EU:C:2014:148, bod 25). Pokud je nárok na náhradu újmy vzniklé v důsledku protiprávního jednání podmíněn porušením smlouvy, musí tedy být uplatněn u soudu, který je příslušný ve věcech týkajících se smluv, zatímco příslušnost soudu, který je příslušný ve věcech týkajících se deliktní odpovědnosti, je vyloučena.
- 18 Otázkou je, jak daleko v takových případech, jako je případ, který je předmětem původního řízení, sahá převaha příslušnosti ve věcech týkajících se smluv. V úvahu by přicházel výklad, podle něhož sahá velmi daleko v tom smyslu, že již vždy tehdy, když je zákonem vytýkané jednání totožné s vytýkaným porušením smluvní povinnosti, je namíste kvalifikace všech nároků jako smluvních. Pak by byly podchyceny již i případy prosté konkurence smluvních nároků a nároků z deliktní odpovědnosti. Ve věci v původním řízení by pak podání žaloby k soudu,

který je příslušný ve věcech týkajících se deliktů odpovědnosti, bylo vyloučeno, pokud by jednání, které je žalované vytýkáno, mohlo zakládat i porušení smluvní povinnosti, a to bez ohledu na to, zda je porušení smluvní povinnosti vůbec tvrzeno a zda se na něm zakládá protiprávnost vytýkaného deliktu (co se týče takového „maximalistického výkladu“ rozsudku Brogsitter, který s přesvědčivými argumenty odmítl generální advokát Saugmandsgaard Øe, viz jeho stanovisko ze dne 10. září 2020, C-59/19, Wikingerhof, EU:C:2020:688, body 69 a 74 a násl.).

- 19 Předkládající soud ale judikaturu Soudního dvora chápe spíše v užším smyslu (který je generálním advokátem Saugmandsgaardem Øe v jeho stanovisku ve věci C-59/19, bod 70, označován jako „minimalistický výklad“ rozsudku Brogsitter), a to v tom smyslu, že výklad smlouvy musí být nezbytný k prokázání dovolené, či nedovolené povahy vytýkaného jednání. V případě prosté konkurence nároků, u níž by nárok z deliktů odpovědnosti mohl zůstat zachován ještě i tehdy, pokud by smlouva byla z jakéhokoli důvodu neplatná, by tomu tak nebylo.
- 20 Podle tohoto výkladu, který předkládající soud upřednostňuje, by se převaha příslušnosti ve věcech týkajících se smluv, vztahovala pouze na takové situace, ve kterých se vytýkaný delikt skutečně zakládá na porušení smluvní povinnosti. Předkládající soud v tomto výkladu přesvědčuje především novější judikatura Soudního dvora (rozsudek ze dne 24. listopadu 2020, Wikingerhof, C-59/19, EU:C:2020:950, bod 33 až 38).

Ke druhé otázce: Určení místa, kde nastal škodlivý následek, ve smyslu čl. 7 bodu 2 nařízení Brusel Ia

- 21 Předvídatelné určení místa, kde nastal škodlivý následek, není u čistě majetkové újmy snadné, chceme-li zabránit tomu, aby byla založena příslušnost obecně příslušného soudu místa bydliště žalobce. V případě čistě majetkové újmy by sice bylo předvídatelné zaměřit se obecně na „centrum majetkových zájmů“ poškozeného v místě jeho bydliště, to by však téměř vždy vedlo k určení příslušnosti soudu místa bydliště žalobce a mohlo by to tak být v rozporu s tím, jak příslušnost posuzuje nařízení Brusel Ia. Judikatura Soudního dvora se tomu rovněž pokusila vyhnout a připustila, aby se bydliště žalobce nebo umístění jeho obecného bankovního účtu považovalo za místo, kde nastal škodlivý následek, pouze při zohlednění dodatečných hledisek (rozsudky ze dne 16. června 2016, Universal Music International Holding, C-12/15, EU:C:2016:449, body 35 a 38, jakož i ze dne 12. září 2018, Löber, C-304/17, EU:C:2018:701, body 28 a 30). S ohledem na tyto úvahy mohou v tomto řízení přicházet v úvahu různá místa, kde došlo k újmě.

K otázce 2.1: Sídlo poskytovatele platebních služeb jakožto místo uskutečnění transakce s elektronickými penězi?

- 22 Předně není vyloučeno, aby se místo, kde nastal škodlivý následek poskytnutí součinnosti při provádění plateb, nacházelo tam, kde je příslušná částka na

základě provedené platby odepsána z elektronického peněžního účtu poškozeného a připsána na jiný účet vedený u téhož poskytovatele platebních služeb. V tomto případě by to bylo sídlo žalované v Lucembursku. V tomto ohledu podle názoru předkládajícího soudu nelze z okolnosti, že se v případě účtu elektronických peněz nejedná o tradiční bankovní účet, na kterém se nachází vložené peníze, vyvozovat, že na účtu elektronických peněz nelze utrpět majetkovou ztrátu.

K otázce 2.2: Místo, kde poskytovateli platebních služeb na základě provedení transakce vůči klientovi vzniká nárok na náhradu nákladů?

- 23 V úvahu by rovněž přicházelo, aby se v souladu s výše uvedeným rozhodnutím „Universal Music“ vycházelo z místa, kde byl majetek zatížen platebním závazkem. Do popředí by se tak dostal závazek, který byl založen danou platební transakcí. Nárok poskytovatele platebních služeb na náhradu nákladů je stanoven v německém právu i anglickém právu, které je pro smlouvu mezi účastníky řízení zřejmě rozhodné v důsledku provedené volby práva. V projednávané věci ovšem nelze místo vzniku nároku žalované určit bez dalšího (k tomu viz otázku 2.8).

K otázce 2.3: Místo, kde má klient své bydliště?

- 24 V případě čistě majetkové újmy by v úvahu přicházelo, aby se při určení místa, kde nastal škodlivý následek, vycházelo z „centra majetkových zájmů“ poškozeného v místě jeho bydliště. To by však, jak již bylo uvedeno výše, zpravidla vedlo k určení příslušnosti soudu místa bydliště žalobce a bylo by to poněkud rozporu s tím, jak příslušnost posuzuje nařízení Brusel Ia. V tomto případě by tedy bylo možno vzít místo bydliště žalobce v úvahu pouze ve spojení s dodatečnými hledisky, jako například místem, kde byla uskutečněna on-line hazardní hra (k tomu viz otázku 2.6).

K otázce 2.4: Místo, kde se nachází bankovní účet klienta?

- 25 Žalovaná měla na základě svolení k inkasu přístup k běžnému účtu žalobce vedenému u jedné banky v Aalenu. Ačkoli má tento účet na základě svolení k inkasu k provedeným transakcím s elektronickými penězi užší vazbu než nějaký obecný bankovní účet, jeví se však založení příslušnosti na místě, kde se nachází účet, jako poměrně nahodilé. Daný účet navíc v projednávané věci, vedle různých kreditních karet, tvořil pouze jeden z několika zdrojů plateb sloužících k nabití účtu elektronických peněz (k tomuto argumentu viz rozsudek ze dne 16. června 2016, Universal Music International Holding, C-12/15, EU:C:2016:449, bod 38).

K otázce 2.5: Místo, kde jsou peníze prohrány při hazardní hře, tedy v sídle podniku provozujícího hazardní hry?

- 26 Ve prospěch založení příslušnosti na místě, kde byly prohrány peníze určené ke hře nacházející se na sázkových účtech žalobce vedených provozovateli on-line hazardních her na Maltě a Gibraltar, by mohla hovořit okolnost, že škoda žalobci

s jistotou nastala teprve v tomto okamžiku a jeho majetek byl nezvratně snížen prohrou ve hře. Dokonce i po převodu, který žalovaná provedla z účtu elektronických peněz, který patří žalobci, na herní účty, mohlo být při hře teoreticky ještě dosaženo výhry. Vyloučeno to bylo teprve v okamžiku, kdy byl vklad poté prohrán. Proti tomuto určení místa, kde nastal škodlivý následek, ve vztahu mezi účastníky řízení ale hovoří nahodilost sídla provozovatelů hazardních her na Maltě nebo Gibraltar.

K otázce 2.6: Místo, kde klient uskutečňuje zakázanou hazardní hru?

- 27 Mnohem užší spojitost se vztahem mezi stranami by mělo, kdyby se místo, kde nastal škodlivý následek poskytnutí součinnosti při provádění plateb, nacházelo tam, kde se klient poskytovatele platebních služeb skutečně účastní zakázané on-line hazardní hry, tedy kde se fyzicky zdržuje v době konání hry. Toto umístění místa, kde nastal škodlivý následek, by mimoto mělo tu výhodu, že by vytvořilo paralelu k územní působnosti norem, které zřejmě byly porušeny. Pokud by žalobce hrál ve Šlesvicko-Holštýnsku nebo v jiné zemi mimo Německo, kde obdobný zákaz hazardních her neplatí, nebyla by daná hra zakázaná a stejně tak by nebylo zakázané ani poskytnutí součinnosti při provádění plateb, které je v projednávané věci vytýkáno žalované.

K otázce 2.7: Na žádném z těchto míst?

- 28 Generální advokát Szpunar za pomoci závažných argumentů poukázal na skutečnost, že v některých situacích přímé majetkové újmy od sebe nelze „*Handlungsort*“ (místo příčinné události) a „*Erfolgsort*“ (místo, kde došlo k újmě) smysluplně rozlišit (stanovisko generálního advokáta ze dne 10. března 2016, Universal Music International Holding, C-12/15, EU:C:2016:161, bod 38). Možnost žalobce zvolit v případě, že je dána příslušnost ve věcech týkajících se deliktů odpovědnosti, mezi soudem příslušným na základě místa, kde vznikla škoda, a soudem příslušným na základě místa, kde došlo k příčinné události, již byla škoda způsobena, která je v judikatuře Soudního dvora stanovena více než 40 let (zásadní je v tomto ohledu rozsudek ze dne 30. listopadu 1976, Handelskwekerij Bier v. Mines de potasse d’Alsace, 21/76, EU:C:1976:166), nebyla zavedena v souvislosti s přímou majetkovou újmou a určitě ani nemá za cíl rozšířit výjimky, které byly stanoveny nařízením Brusel Ia (resp. tehdy platnou Bruselskou úmluvou) a které se týkají obecné příslušnosti založené na místě bydliště žalovaného podle článku 4 tohoto nařízení. Důvod pro takovou volbu spočívá spíše „v nutnosti zůstat co nejbližší skutkovým okolnostem sporu a určit nejvhodnější soud k rozhodnutí věci a v tomto kontextu účelně zorganizovat řízení, například shromážděním důkazů a vyslechnutím svědků“ (stanovisko generálního advokáta Szpunara ze dne 10. března 2016, Universal Music International Holding, C-12/15, EU:C:2016:161, bod 39). Vzhledem k tomu, že v případě přímé majetkové újmy lze tohoto cíle jen stěží dosáhnout pátráním po místě, kde nastal škodlivý následek, nutně vyvstává otázka, zda by právní jistotě neposloužilo lépe, pokud by v takových případech zůstalo při obecné soudní

příslušnosti a při zvláštní soudní příslušnosti založené na místě, kde došlo k příčinné události, již byla způsobena škoda.

K otázce 2.8: Určení místa vzniku nároku poskytovatele platebních služeb na náhradu vůči klientovi, v případě, že odpověď na otázku 2.2 je kladná:

- 29 Pokud by se na základě kladné odpovědi na otázku 2.2 mělo vycházet z místa, kde byl majetek klienta zatížen nárokem poskytovatele platebních služeb, muselo by se ještě nějakým způsobem určit místo vzniku tohoto nároku. V tomto ohledu se mohou nabízet především dva přístupy.
- 30 Zaprvé by při určení tohoto místa mohlo být vzato v úvahu místo plnění sjednané ve smlouvě. Pokud unijní právo pro službu v čl. 7 odst. 1 písm. b) nařízení Brusel Ia stanoví autonomní způsob určení místa plnění, nabízelo by se, aby bylo toto místo plnění, které je rozhodné pro všechny závazky ze smlouvy, vzato v úvahu i při určení místa, kde nastal škodlivý následek, v případě příslušné „závazkové škody“. V projednávané věci by to bylo místo skutečného poskytnutí služby sjednané v rámcové smlouvě o platebních službách, a tedy sídlo žalované v Lucembursku.
- 31 Alternativně by bylo možné pokusit se lokalizovat jednotlivou pohledávku, která v důsledku vytýkaného jednání směřuje vůči poškozenému. Pokud je jednotlivá pohledávka považována za součást majetku věřitele, je obvykle v různých kontextech (např. při přístupu uplatňovaném v předpisech o nuceném výkonu rozhodnutí) lokalizována v bydlišti dlužníka.

Závěry

- 32 Pokud musí být i u přímé majetkové újmy vždy stanoveno místo, kde došlo k újmě (*Erfolgsort*), které je třeba odlišovat od místa příčinné události (*Handlungsort*), příklání se předkládající soud v případě, že je vytýkáno poskytnutí součinnosti při provedení plateb v souvislosti s nedovolenou on-line hazardní hrou, k tomu, že se místo, kde došlo k újmě, v první řadě nachází v místě, kde byla uskutečněna hra, pokud se toto místo shoduje s místem bydliště poškozeného, a v druhé řadě v místě, kde poskytnutí součinnosti při provedení plateb vede k odčerpání dané částky z účtu s elektronickými penězi, který patří poškozenému, tedy v sídle provozovatele platebních služeb jakožto místě provedení dané platební transakce.